

Донбаська державна машинобудівна академія

Силабус навчальної дисципліни «Деталі машин, теорія механізмів і основи взаємозамінності» (повний курс)

на 2024/2025 навчальний рік

Керівник курсу

Карнаух Сергій Григорович, кандидат технічних наук, доцент кафедри основ проектування машин (кабінет: ДДМА, корпус 1, аудиторія 1147).

Телефони: 0626-41-81-13(кафедра), +38-095-193-82-65 (мобільний).

Viber, Telegram: +38-095-193-82-65

E-mail: karnaukh.sergii@gmail.com

Галузь знань	13 «Механічна інженерія»
Спеціальність	131 «Прикладна механіка»
ОПП	«Прикладна механіка»
Освітній рівень	Бакалавр
Форма навчання	денна та заочна
Семестр, в якому викладається дисципліна	4, 5, 6 – денна форма навчання 6,7 – заочна форма навчання
Статус дисципліни	обов'язкова
Обсяг дисципліни	денна: 315 годин (10,5 кредити ЕКТС), заочна: 315 годин (10,5 кредитів ЕКТС)
Мова викладання	Українська
Оригінальність навчальної дисципліни	Авторський курс
Факультет	інтегрованих технологій і обладнання
Кафедра	основ проектування машин
Розробник	доцент Карнаух С.Г.
Викладач, який забезпечує проведення лекційних занять	доцент Карнаух С.Г.
Викладач, який забезпечує проведення практичних/лабораторних занять	доцент Карнаух С.Г.
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Навчальні аудиторії 1123, 1144, 1145; комп'ютер, проектор, плакати
Лінк на дисципліну	http://moodle-new.dgma.donetsk.ua/course/view.php?id=1556 http://www.dgma.donetsk.ua/metodicheskoe-obespechenie-opm.html

Розподіл навчального часу, денна форма навчання

Усього годин	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Вид підсумкового контролю
315	78	69	24	141	залік, іспит, курсова робота

Розподіл навчального часу, заочна форма навчання

Усього годин	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Вид підсумкового контролю
315	18	18	–	279	іспит, курсова робота

Що буде вивчатися (предмет навчання)	Вимоги і критерії працездатності, основні методи проектування і конструювання деталей машин загального призначення (механічні передачі, осі та вали, підшипники ковзання і кочення, муфти, з'єднання: нарізові, шпонкові, шліцьові, зварні, клепокві та пресові), основи побудови системи допусків та вибір посадок типових з'єднань виробів та їх нормування в креслениках
Чому це цікаво/потрібно вивчати (мета)	Вивчення дисципліни «Деталі машин, теорія механізмів і основи взаємозамінності» завершує загальнотехнічну підготовку студента. Тому дисципліна завершує формування когнітивних, афективних та моторних компетентностей у студента, інженерного мислення з точки зору вивчення й удосконалення сучасних методів, правил та норм конструювання та розрахунку деталей і машин загального призначення.
Чому можна навчитися (результати навчання)	Студенти, які завершили вивчення даної дисципліни: – мають уявлення про вибір розрахункової схеми для даної конструкції; про принципи підбору коефіцієнта запасу; про вибір відповідної теорії міцності; про методи розрахунку конструкцій відповідно до обраної розрахунковою схемою. – знають методи, правила та норми конструювання деталей і машин, виходячи із заданих умов їхньої роботи, що забезпечують надання деталям найвигідніших форм та розмірів, добір найраціональніших матеріалів, ступеня точності та шорсткості поверхонь, призначення технічних умов виготовлення деталей і машин, – знають основні види механічних передач, деталі та вузли, що їх обслуговують (осі, вали, підшипники, муфти та ін.), – знають основні типи з'єднань деталей машин, особливості конструкції та використання, основи правильного та вмотивованого вибору типів і параметрів з'єднань; – володіють методиками основних розрахунків за критеріями працездатності типових деталей та вузлів машин.
Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями (компетентності)	Знання, вміння та навички, отримані в результаті вивчення даної дисципліни, використовуються при освоєнні спеціальних дисциплін, всіх наступних дисциплін професійного циклу, що передбачають виконання розрахунково-графічних, курсових робіт і проектів, а також при виконанні дипломних проектів в рамках даного напрямку, і у професійної діяльності.
Навчальна логістика	Дисципліни включає 13 тем:

Тема 1 Основні положення про проектування і конструювання машин.
Тема 2 Загальні вимоги до машин та їх елементів.
Тема 3 Механічні передачі.
Тема 4 Передачі зачепленням.
Тема 5 Передачі гнучким зв'язком
Тема 6 Вали і осі
Тема 7 Підшипники
Тема 8 Муфти
Тема 9 Різьбові сполучення
Тема 10 Шпонкові і шліцьові з'єднання
Тема 11 Нероз'ємні сполучення
Тема 12 Основи побудови системи допусків і посадок гладких з'єднань і вибір їхніх посадок
Тема 13 Основи побудови системи допусків та вибір посадок типових з'єднань виробів та їх нормування в креслениках

Навчання на денному відділенні:

Лекції охоплюють усі зазначені теми. На **практичних заняттях** колективно розглядаються методи і приклади розв'язання типових задач. Студенти самостійно виконують за індивідуальними варіантами: РГР1-РГР4. Вони і є контрольними точками (КТ). Кожна КТ оцінюється за 100 – бальною шкалою і вважається успішно складеною при отриманні за неї мінімум 55 балів. **Поточна успішність** кожного студента в кінці курсу оцінюється сумою балів, отриманих ним за успішно складені КТ з урахуванням їх вагових коефіцієнтів. До іспиту допускаються тільки ті студенти, які успішно склали і захистили всі КТ. Екзаменаційні білети містять 2 практичних завдання. Сумарна відповідь по білету оцінюється за 100-бальною шкалою. Іспит вважається успішно складеним при отриманні не менше 55 балів. **Підсумкова оцінка за курс** у балах визначається як половина суми балів, отриманих за КТ і за відповіді екзаменаційного білета. Вона переводиться у відповідні оцінки за міжнародною і вітчизняною шкалами.

Методи навчання:

У навчальному процесі широко використовується комп'ютерна техніка, сучасні мультимедійні засоби, плакати, слайди, натурні зразки.

Навчання на заочному відділенні:

Лекції і практичні заняття охоплюють усі теми курсу. Частина тем розглядається в аудиторії під час установчої сесії, решта тем виноситься на самостійне вивчення студентами. **Контроль успішності** студентів передбачає виконання ними однієї КР у вигляді дистанційного тестового опитування з теорії в системі Moodle ДДМА (20 коротких запитань на 100 балів) і письмові розв'язання двох практичних завдань екзаменаційного білета з сумарною оцінкою до 100 балів. Кожен із зазначених контрольних заходів вважається успішно складеним при отриманні за нього мінімум 55 балів. **Підсумкова оцінка** за курс у даному разі визначається як сума балів за обидва зазначених заходи з врахуванням їх вагових коефіцієнтів (відповідно 0,4 і 0,6). Отримана оцінка в балах і тут переводиться у відповідні оцінки за міжнародною і національною шкалами.

Пререквізити	Даний курс базується на знаннях, набутих при вивченні попередніх загально-інженерних дисциплін: – технології конструкційних матеріалів (сталі, чавуни, кольорові метали і сплави); – вищої математики (аналітична геометрія, векторна алгебра, диференціальне і інтегральне обчислення, диференціальні рівняння); – фізики (закони Ньютона, пружність тіл, робота сил, потенціальна і кінетична енергії) – теоретичної механіки (статика і кінематика твердого тіла); – опору матеріалів (методи оцінки міцності, жорсткості конструкцій, побудова епюр повздовжніх сил, згинальних і крутних моментів); – теорії механізмів і машин (зубчасте евольвентне зачеплення).
Постреквізити	Знання, отримані при вивченні даного курсу, будуть використовуватись в подальших спеціалізованих курсах за напрямками бакалаврської та магістерської підготовки на відповідних випускних кафедрах.
Політика курсу	Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач відсутній з поважної причини, він/вона захищає виконані завдання під час консультації у викладача. Під час роботи над індивідуальними завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.
Оцінювання досягнень	Особливості підведення поточної і підсумкової успішності на денному і заочному відділеннях викладені вище. 55-100 балів за курс – виставляється, якщо здобувач виявив певні знання основного програмного матеріалу в обсязі, що необхідному для подальшого навчання і роботи, в цілому впорався з поставленими завданнями, припустився незначних помилок в арифметичних розрахунках, продемонстрував здатність упоратися з виконанням завдань, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення. 0-55 балів за курс – «Незадовільно» – виставляється, якщо здобувач виявив серйозні прогалини в знаннях основного матеріалу, зробив принципові помилки, не зміг розв'язати типові задачі, провести розрахунки тощо.
Інформаційне забезпечення	<i>Основна література:</i> 1. Деталі машин : курс лекцій для студентів технічних спеціальностей / С. Г. Карнаух, М. Г. Таровик. – Краматорськ : ДДМА, 2018. – 252 с. (ISBN 978-966-379-843-1). 2. Деталі машин : Збірник задач. Частина 1 для студентів механічних спеціальностей. / С. Г. Карнаух, М. Г. Таровик. – Краматорськ: ДДМА, 2019. – 57 с. 3. Деталі машин : методичні вказівки до самостійної роботи для студентів механічних спеціальностей усіх форм навчання / уклад. : С. Г. Карнаух, М. Г. Таровик. – Краматорськ : ДДМА, 2020. – 63 с. 4. Деталі машин : методичні вказівки до самостійної роботи для підготовки к екзамену з дисципліни «Деталі машин» для студентів механічних спеціальностей заочної форми навчання / уклад. : С. Г. Карнаух, М. Г. Таровик. – Краматорськ : ДДМА, 2019. – 14 с. 5. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів при підготовці до виконання лабораторних робіт з дисциплін: «Деталі машин», «Деталі машин і основи взаємозамінності» (для студентів спеціальностей: 131,133) / уклад. : С. Г. Карнаух. – Краматорськ : ДДМА, 2018. – 53 с.

	6. Деталі машин. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів при виконанні курсового проекту по дисципліні «Деталі машин» / С. Г. Карнаух, М. Г. Таровик. – Краматорськ : ДДМА, 2021. – 97 с. 7. Деталі машин : Сполучні муфти: довідковий посібник / С. Г. Карнаух, М. Г. Таровик. – Краматорськ : ДДМА, 2021. – 35 с. 8. Деталі машин. Вали (осі) і підшипники кочення : навчальний посібник для студентів механічних спеціальностей / укл. : С. Г. Карнаух, М. Г. Таровик. – Краматорськ : ДДМА, 2020. – 85 с. (ISBN 978-966-379-843-1). 9. Карнаух С. Г. Розрахунки механічних передач: навчальний посібник до курсового й дипломного проектування / С. Г. Карнаух, Н. В. Чоста. – Краматорськ: ДДМА, 2008. – 204 с. (ISBN 978-966-274-3, гриф надано Міністерством освіти і науки України (Лист № 1.4/18-Г-1391 від 11.06.08)). 10. Карнаух С. Г. Збірник завдань на курсовий проект за дисципліною «Основи конструювання і деталі машин». Навчальний посібник. / С. Г. Карнаух, О. О. Бігунов. – Краматорськ: ДДМА, 2004. – 192с. (ISBN 996-7851-55-9, гриф надано Міністерством освіти і науки України (Лист № 14/18.2-1555 від 08.07.04)). 11. Карнаух С. Г. Розрахунок і конструювання кулачкових та фрикційних муфт. : Навчальний посібник. / С. Г. Карнаух, Л. Л. Роганов. – Краматорськ: ДДМА, 2004. – 100 с. (ISBN 996-7851-54-0, гриф надано Міністерством освіти і науки України (Лист № 14/18.2-1555 від 08.07.04)). 12. Роганов Л. Л. Розрахунок різьбових з'єднань: Навчальний посібник. / Л. Л. Роганов., С. Г. Карнаух. – Краматорськ: ДДМА, 2004. – 96 с. (ISBN 996-7851-53-2, гриф надано Міністерством освіти і науки України (Лист № 14/18.2-1555 від 08.07.04)). <i>Рекомендована література по теоретичній частині курсу</i> 1 Павлице В. Т. Основи конструювання та розрахунок деталей машин. – К.: Вища школа, 1993 – 556с., <i>Інформаційні ресурси (джерела Інтернет):</i> http://www.dgma.donetsk.ua/metodicheskoe-obespechenie-opm.html http://moodle.dgma.donetsk.ua

Розробник:

канд. техн. наук., доц.

_____ Сергій КАРНАУХ

«15» вересня 2024 р.

Гарант освітньо-наукової програми «Зварювання і споріднені процеси»)

_____ Олександр ГРИНЬ

Розглянуто і схвалено на засіданні
кафедри основ проектування машин

Протокол № 2 від 17.09.2024 р.

Завідувачка кафедри, канд. техн. наук,
доц.

_____ Наталія ЧОСТА

«___» _____ 2024 р.

Затверджую:

Декан факультету

інтегрованих технологій і обладнання

_____ Олександр ГРИНЬ/

«___» _____ 2024 р.